

НАД СВЕСКОМ ЛА ФОНТЕНОВИХ БАСАНА

Чудан мора бити процес стварања код баснописца који је прави песник. Песничке идеје и виђења иду обично горе, у илузiju у метафизику. Идеје у басни, ма колико лепе, истините, праведне, револтне, иду доле, из травестије у травестију, све ниже и ниже, и свршавају у резоновању жаба, у разбијеном лонцу, у ћелавом младожењи, у овци или магарцу. Нарочито у магарцу, том с правом или без права најпоспреднијем имену из животињског царства. ~~Како~~ је лепо казао један писац: можеш неком ~~баку~~ да је миш, лав, или кокош, ~~ништа~~ или ако му кажеш да је магарац, имаш да идеш пред суд.... ~~А~~ли је песник-баснописац ~~песник~~ са сухим срцем? ~~А~~које је то апсурд, да ли је баснописац-песник проклет да носи у срцу спрђње, казне, освете? Да ли је то песник који не може да кује стихове док га не понесе иронија, смех над глупостима света? ~~Да~~ли је то песник ~~баку~~ који је пре свега филозоф људских трагедија, које не вреди развијати у пет чинова, доста је унапредити безазлену животињу човечанским слабостима, пакостима, злонама, преступима.... Којим вутевима је морао ини да ~~Фонтен~~ док је у ~~неким стиховима~~ мало стихова изразио цео један поглед на свет, једну жалост и срамоту целог човечанства, док је ~~да~~ успео да изрази у басни о магарцу!

О магарцу? ~~Али~~ о којем магарцу, јер много магараца има у свакој књизи мудрости. ~~Басни~~ о оном великому Магарцу који би могао стојати као споменик, тужни и трагични, ~~чак~~ ма кој ~~је~~ народом, у сва времена. То је онај магарац који ~~није~~ може без господара и без бича. Магарац који није умео поднети добро, није хтео бити слободан, бојао се лепоте одговорности, заборавио уживати и радовати се. Магарац који није имао ~~никаког~~ смисла ни снаге ни за дужност, ни за љубав. Сирота безазлена животиња, која је све те човечне црте ~~имала~~ морала примити од песника!

Ко се све не крије и да те басне! Државник и политичар, љубавник, чиновник и трговац, радник и слуга, ~~најзад~~ сами уметници и песници. Читалац ~~је~~ до ~~огајања~~ потиштен после тих неколико лаких стихива басне ~~ла~~ Фонтенове. Лаких стихова, шта је историског искуства, шта грађанског искуства, шта личног искуства у рођеном карактеру, легло

у ту малу трагедију над којем би ипак срамота било заплакати. Ко ће над магарцем плакати!

Можда би боље било рећи: ко ће над басном плакати; ко ће баснописцу-песнику сузу дати? Ту смо. Баснописац је песник коме од Бога није дата суза, и коме се не даје суза. Баснописац-песник има у душама и љубави и сумње и горчине и туге, али све то без страсти. Његово срце разликује светост и неваљалство, правду и неправду, истину и лажу, али његов суд и његова мудрост су догматични. Пред таквим песником човечанство се спушта на медиокритете, уметнички израз се ограничава, "хероји" живота излазе смешни, забуњени, или свакидашње препредени и зли, а свет је — свет мајмуна, жаба, курјака, магараца.

Баснописац песник не лети под небо, не издаје се за божанско биће, не види у стиховима својим творевину ради које је изгарао. Да Фонтен је забележио: "Пишем, pour que cela t'amuse." Ако зна, можда је Бог понекад такође баснописац, и можда је као такав створио да Фонтена pour que cela L'amuse. Док се друге врсте песнике — само брига и невоља божја!